

Protokół

z VI posiedzenia Międzyresortowego Zespołu do spraw opracowania propozycji rozwiązań normatywnych w zakresie zastąpienia instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji

Termin: 27 czerwca 2024 r. godz. 11:00 – 14:00

Miejsce: Posiedzenie odbyło się w trybie hybrydowym: stacjonarnie w siedzibie głównej Ministerstwa Sprawiedliwości oraz w formie zdalnej w aplikacji Microsoft Teams

Przewodnicząca posiedzenia Zespołu: Pani Zuzanna Rudzińska-Bluszcz, Podsekretarzyni Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości

Porządek obrad Zespołu obejmował 9 kwestii:

1. Powitanie.
2. Przedstawienie i przyjęcie porządku obrad.
3. Przedstawienie przez Ministerstwo Sprawiedliwości informacji o aktualnym stanie prac analityczno-koncepcyjnych i legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, w zakresie zastąpienia instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji.
4. Przedstawienie i omówienie przez Ministerstwo Sprawiedliwości projektów przepisów wypracowanych podczas prac zespołów problemowych:
  - a. Zespół problemowy do spraw zmian w Kodeksie postępowania cywilnego – ZP5;
  - b. Zespół problemowy do spraw prawa międzyczasowego prywatnego – ZP6;
  - c. Zespół problemowy do spraw pełnomocnictwa trwałego/rejestrowego/rejestrowanego oraz pełnomocnictwa medycznego – ZP3.
5. Przerwa.
6. Dyskusja i przyjęcie przez Zespół plenarny projektów przygotowanych przez zespoły problemowe i ewentualne podjęcie decyzji w zakresie rozbieżności.
7. Podjęcie decyzji w zakresie zasadności dalszego działania Zespołu - dyskusja.
8. Ustalenie ewentualnego terminu i tematu następnego posiedzenia.
9. Zakończenie posiedzenia.

Przebieg posiedzenia:

Spotkanie otworzyła Pani Zuzanna Rudzińska-Bluszcz, Podsekretarzyni Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, przewodnicząca Zespołu, która powitała wszystkich zgromadzonych na szóstym posiedzeniu Zespołu do spraw opracowania propozycji rozwiązań normatywnych w zakresie zastąpienia instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji.

Następnie **Pani Zuzanna Rudzińska-Bluszcz**, wskazała, że głównym celem dzisiejszego posiedzenia Zespołu jest przedstawienie postępów w zakresie prac zespołów roboczych, stanowiska i trybu procedowania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, w sprawie analizy proponowanych zmian oraz rozważenie kwestii dalszych prac Zespołu.

Po dokonaniu wprowadzenia przez **Panią Zuzannę Rudzińską-Bluszcz** głos został oddany **Dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego Pani Małgorzacie Sieńko**, która zaakcentowała progres prac oraz zaznaczyła, że zmiany są bardzo widoczne czego efektem jest wpisanie projektu do wykazu prac Rady Ministrów.

Następnie Pani Dyrektor przedstawiła plan odbycia posiedzenia, który obejmował analizę wyników prac 3 zespołów merytorycznych.

Integralną częścią niniejszego protokołu jest prezentacja wyświetlana podczas posiedzenia Zespołu, która w szczegółowy sposób przedstawia instrumenty wypracowane przez poszczególne zespoły problemowe. Z uwagi na to protokół został ograniczony do wskazania najistotniejszych kwestii.

W dalszej części głos zabrały osoby będące referentami poszczególnych zespołów roboczych.

Pierwszym zespołem referującym był zespół odpowiedzialny za zmianę kodeksu postępowania cywilnego. Istotą prac zespołu było uregulowanie instytucji kurateli oraz zmiany przepisów o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu. Podjęto decyzję o braku zdolności procesowej osoby pełnoletniej, która posiada kuratora reprezentującego w zakresie czynności, które kurator może dokonać w jej imieniu, albo gdzie potrzebna jest jego zgoda. W pozostałym zakresie osoba ta ma zdolność procesową i może dokonywać czynności prawnych samodzielnie. Kolejnym zagadnieniem opracowanym przez Zespół jest możliwość ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika w każdym postępowaniu, przez sąd z urzędu ze względu na szczególne okoliczności.

W dalszej kolejności Zespół zajął się unormowaniem właściwości miejscowej sądu, którym ma być sąd miejsca zwykłego pobytu osoby, której postępowanie dotyczy. Uregulowane zostały również warunki formalne potrzebne do ustanowienia kuratora reprezentującego.

Podkreślono obowiązek przeprowadzenia badania lekarskiego poprzedzającego ustanowienie kuratora reprezentującego, zaś w przedmiocie ustanowienia kuratora wspierającego takie badania pozostają fakultatywne.

Ostatnią kwestią poruszoną przez Panią referentkę jest treść postanowienia o ustanowieniu kuratora.

Zaznaczono brak większych kontrowersji w przedmiocie proponowanych zmian w trakcie prac zespołu problemowego.

Następnie Pani Referentka przeszła do omówienia pracy zespołu numer 6 zajmującego się prawem intertemporalnym. Zespół ten podjął decyzję o ocenie zdolności prawnej i do czynności prawnych na podstawie nowych uregulowań od dnia wejścia w życie ustawy. Ważnym elementem jest wprowadzenie ograniczenia czasowego dla postanowienia o ustanowieniu kuratora, który będzie wynosił 5 lat z możliwością przedłużenia przez sąd po upływie terminu, co będzie wymagało ponownej oceny sytuacji.

W dalszym kroku Pani referentka odniosła się do kwestii zmiany ustaw regulujących aktualnie instytucje ubezwłasnowolnienia.

Następnie głos zabrała Pani referentka Zespołu problemowego numer 3, która przypominała konkluzje przedstawione na poprzednim posiedzeniu. Wskazała, że w toku prac Zespołowi udało się wypracować definicję pełnomocnictwa rejestrowego, do powstania umocowania na podstawie pełnomocnictwa konieczne będzie wpisanie protokołu poświadczenia pełnomocnictwa w Rejestrze Pełnomocnictw przy czym podstawę sporządzenia protokołu będą stanowić bądź oświadczenie mocodawcy bądź zaświadczenie lekarskie. Projektowana regulacja zakłada złożenie oświadczenia w przedmiocie powstania umocowania pełnomocnika rejestrowego przez mocodawcę przed ewentualną utratą świadomości i rozeznania. W przypadku braku złożenia takiego oświadczenia, możliwe będzie powstanie umocowania pełnomocnika rejestrowego w przypadku utraty przez mocodawcę zdolności do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem potwierdzonej na podstawie zaświadczenie lekarskiego (tzw. pełnomocnictwo pro futuro). Projekt w powyższej wersji został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Pani Referentka wskazała również na toczącą się debatę dotyczącą ewentualnej zmiany nazwy projektowanego pełnomocnictwa z pełnomocnictwa rejestrowego na pełnomocnictwo rejestrowane.

Na zakończenie Pani Referentka podziękowała wszystkim za zaangażowanie się w pracę zespołu.

Następnie zostały przedstawione uwagi i wątpliwości co do automatyzmu zmiany z dniem wejścia ustawy z ubezwłasnowolnienia na kuratora. Wątpliwości dotyczyły w szczególności prawa wyborczego. Do przedstawionych uwag odniosła się **Pani Dyrektor DLPC**, która wskazała, iż kwestie szczegółowe dotyczące wybranych zagadnień będą opracowywane w ramach współdziałania między poszczególnymi resortami.

Pani Profesor Marta Romańska – członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, sędzia Sądu Najwyższego zapewniła również o uwzględnieniu w pracach Komisji aspektu publicznoprawnego.

W tym miejscu głos zabrał **Pan prof. dr hab. Wojciech Kocot** wskazując, że celem przepisów przejściowych jest pomoc sądom w wykładni dotychczasowych pojęć i uporządkowanie tych regulacji oraz o konieczności dokładnego zbadania każdego zastępowanego pojęcia. **Pan dr**

Maciej Domański uzupełnił, że planowany przepis zakładający automatyczną zmianę ubezwłasnowolnienia na kuratelę ma służyć zapobiegnięciu powstania luki prawnej co oczywiście nie wyłącza szczegółowych prac w wielu obszarach.

Do powstałych wątpliwości ponownie odniosła się **Pani Dyrektor DLPC** podkreślając wagę zmiany oraz chęć jak najszybszego wprowadzenia jej w życie. Wskazała, że część decyzji, które nie są podejmowane na tym etapie procesu legislacyjnego są podyktowane koniecznością sprawnego procedowania. W dalszej części wypowiedzi Pani Dyrektor wyjaśniła przebieg procesu legislacyjnego oraz wskazała na jakim etapie znajduje się omawiany projekt.

Kolejne uwagi przedstawione **przez Panią Alinę Budziszewską-Makulską reprezentującą Ministerstwo Zdrowia** dotyczyły rozdzielenia przepisów wprowadzających ustawę zmieniającą od tekstu zasadniczego. **Pan prof. dr hab. Wojciech Kocot** wskazał na konieczność i powody takiego rozdzielenia.

Na kolejnym etapie posiedzenia głos **zabrał Pan Michał Kozik reprezentujący Naczelną Izbę Lekarską**. Na początku podziękował za jednoczesne procedowanie projektu zniesienia ubezwłasnowolnienia oraz pełnomocnictwa medycznego, co było istotne z punkt widzenia Naczelnej Izby Lekarskiej. Następnie **Pan Michał Kozik** odniósł się do nowego przepisu dodanego do ustawy o działalności leczniczej, dotyczącego ustanowienia pełnomocnika medycznego w razie rejestrowej lub przemijającej zdolności faktycznej co do świadomego podejmowania decyzji.

Natychmiastowo odniesiono się do tego zagadnienia wskazując, że jest to omyłka, a planowaną przesłanką ma być trwała utrata zdolności.

Następnie Pani Dyrektor poprosiła Komisję Kodyfikacyjną o odniesienie się do dotychczas już wypracowanych przepisów. Głos zabrał **Pan prof. dr hab. Wojciech Kocot** wskazując, że planowane prace nie wychodzą poza ich zamierzony zakres. Również w imieniu Komisji Kodyfikacyjnej potwierdził aprobatę dla planowanych zmian oraz kierunku reform, który został przyjęty. Postulatem, który Komisja przyjęła jest unikanie wprowadzenia kazuistycznych rozwiązań do kodeksu. W związku z tym istotną zmianą, którą Komisja zaproponowała jest przeniesienie kurateli do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ze względu na bark dogodnego miejsca na tak szczegółową regulację w Kodeksie cywilnym. Kolejną propozycją Komisji Kodyfikacyjnej jest ujednoczenie przesłanek do ustanowienia pełnomocnictwa rejestrowanego oraz kuratora reprezentującego oraz zastosowanie jednolitej formuły zaproponowanej przez profesora Machnikowskiego co do wad oświadczenia woli. Inną obawą Komisji wskazaną **przez profesora Wojciecha Kocota** jest nazewnictwo pełnomocnictwa oraz wprowadzenie pełnomocnictwa rejestrowanego, które będzie mogło wywoływać skutki umocowania od razu, a nie tylko pro futuro. Postulatem Komisji jest pozostawienie tylko pełnomocnictwa, którego zdarzeniem inicjującym jego powstanie nie będzie oświadczenie mocodawcy. Dodatkową obawą Komisji jest zagadnienie zaświadczenia lekarskiego, do którego wydania wymagana jest opinia tylko jednego lekarza. Zdaniem Komisji może to

prowadzić do nadużyć lub manipulacji. Kontynuując swoją wypowiedź **Pan Profesor Wojciech Kocot** zakwestionował sens regulacji umowy o asystę prawną. Uznał, że taka umowa z pewnością nie może być wprowadzona do kodeksu cywilnego, ze względu na absolutną nowość tej regulacji nie przystającą do istniejącej regulacji kodeksowych, a jako dopełnienie umowy zlecenia będzie stanowić szerszy wyjątek niż regułę co spowoduje konieczność modyfikacji przepisów o zleceniu. Według Komisji słusznym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie normy do przepisów regulujących umowę zlecenia, jedynie sygnalizującą o możliwości zawarcia takiej umowy o asystę prawną poprzez zastrzeżenie formy dla tej umowy jednak bez regulacji treści. Dalszym pomysłem Komisji było stworzenie podstawy stosunku pełnomocnictwa rejestrowanego jak i wszelkich usług świadczonych dla osób potrzebujących wsparcia. W tym zakresie nie poczyniono jednak żadnych prac. **Pan Profesor** wskazał na ogólną konieczność nowelizacji przepisów o zleceniu, uwzględniając zachodzące zmiany społeczne, a dopiero w następnym kroku przejście do regulacji umowy asysty prawnej. **Pan Profesor** podniósł na koniec swojej wypowiedzi konieczność reorganizacji prac w celu jak najbardziej sprawczego procedowania oraz podziękował za dotychczasową współpracę.

Następnie głos zabrała **Pani Zuzanna Rudzińska-Bluszcz** przypominając cel powołania zespołu, którym jest przygotowanie rozwiązań legislacyjnych dla zastąpienia instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji. Wskazała, że Komisja Kodyfikacyjna działa przy Ministrze Sprawiedliwości w celu udzielenia opinii dotyczących oddziaływania na Kodeks cywilny. Pani Ministra podkreśliła, że nie zachodzi sprzeczność między pracami Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego oraz Zespołu. Kontynuując swoją wypowiedź Pani Ministra podkreśliła fakt uczestnictwa w pracach Zespołu nie tylko podmiotów związanych z poszczególnymi resortami, ale również osób spoza tego kręgu co znacząco wpłynęło na treść wypracowanych rozwiązań za co serdecznie Pani Ministra podziękowała.

Ponownie zabrał głos **Pan Michał Kozik z Naczelnej Izby Lekarskiej**, który odniósł się do wypowiedzi Pana Profesora Wojciecha Kocota dotyczącej wątpliwości co do orzeczenia lekarskiego potrzebnego do uruchomienia pełnomocnictwa, gdzie zdaniem Profesora może dojść do nadużyć. Pan Michał Kozik wskazał, że osoba pełnomocnika rejestrowanego jest osobą mającą zaufanie osoby o ograniczonej świadomości, w przeciwieństwie zaś do procedury ubezwłasnowolnienia (które następuje bez zgody osoby, której orzeczenie dotyczy), nie jest środkiem tak dotkliwym, co nie uzasadnia stosowania procedury zasięgnięcia opinii więcej niż jednego lekarza, tak jak jest to obecnie unormowane. Również w przypadku wątpliwości projekt zakłada możliwość zasięgnięcia opinii drugiego lekarza. **Pan Michał Kozik** zapewnił, że Naczelna Izba lekarska podejmie dyskusję na ten temat.

Po zakończeniu wypowiedzi głos zabrała **Pani Profesor Marta Romańska**. Wskazała, że może dojść do pokrzywdzenia osób, jeśli powstanie chaos prawny co do osoby mogącej działać na jej rzecz, dlatego Komisja stara się uporządkować sytuację prawną poprzez jasne wskazanie,

kto w jakim momencie może działać w imieniu osób ograniczonych co do świadomości. Pani Profesor podkreśliła konieczność uporządkowania kompetencji pełnomocników.

Ponownie **Profesor Wojciech Kocot** zabrał głos i uzupełnił wypowiedź Pani Profesor Marty Romańskiej. Wskazał na potencjalne konflikty między kuratorem, pełnomocnikiem, asystentem i rodziną i podkreślił konieczność uniknięcia możliwości wystąpienia konfliktu i konieczność istnienia jasnych regulacji rozgraniczających kompetencje. Pan Profesor pokreślił, że pełnomocnik ma zajmować się sprawami majątkowymi i co do osoby. W dalszej kolejności przedstawił problem zgody sądu potrzebnej do dokonania pewnych czynności.

Po wypowiedzi Pana Profesora głos zabrała osoba reprezentująca stronę społeczną **Pan Doktor Krzysztof Kurowski**. Powołał się na stanowisko Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami oraz Komitetu powołany przez Konwencje w zakresie wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnościami, mówiące o tym, że uregulowanie spraw osób dorosłych z niepełnosprawnością nie powinno mieć miejsca w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, na co strona społeczna będzie mocno naciskać w toku dalszego procedowania. Zaznaczył, że jest to ważne z punktu widzenia edukacyjnego charakteru prawa, a połączenie tych oddzielnych sfer do jednego kodeksu będzie miało negatywny wpływ na wskazaną funkcję. Na koniec wypowiedzi zaapelował o poszukanie innych rozwiązań.

Następnie głos zabrała **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska**, która podkreśliła znaczenie umiejscowienia regulacji. Pani Doktor opowiedziała się za tym, że stronie społecznej, w szczególności rodzicom osób z niepełnosprawnościami zależy aby nowe rozwiązania były zdecydowanie odmienne od istniejących. Niestety budzący obawę i sprzeciw strony społecznej jest rozwiązanie zbliżające nowe instytucje do instytucji ubezwłasnowolnienia, w szczególności zmedykalizowanie całej procedury. Wskazała, że obecność lekarzy psychiatrów jest niezrozumiała. Według strony społecznej to sąd w sposób obiektywny powinien ocenić zakres potrzeb osoby niepełnosprawnej, a konieczność poddania procedury ustanowienia kuratora wspierającego badaniom lekarskim powinna być zniesiona. Tylko sąd będzie mógł dokonać obiektywnej oceny zakresu potrzeb, wątpliwa jest rzetelność oceny dokonanej przez lekarza psychiatrę. Sprzeciw strony społecznej budzi również brzmienie proponowanego art. 543 (8), w którym przewidziano przesłankę zaburzeń psychicznych do ustanowienia kuratora reprezentującego. Według oceny społecznej wykluczy to wiele osób m.in. z zaburzeniami neurologicznymi czy niepełnosprawnościami intelektualnymi z przewidzianej ochrony. Ponadto kontrowersyjna jest procedura obserwacji przez 2 lekarzy oraz umieszczenie osoby potrzebującej opieki w zakładzie leczniczym na czas do 4 tygodni. **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska** wskazała, że jest to procedura bardzo podobna do aktualnie istniejącej i nie powinna być tak zmedykalizowana. Kontynuując swoją wypowiedź Pani Doktor stwierdziła, że procedura ta ma orzec o zakresie potrzebnej pomocy, a nie o sposobie leczenia danej osoby, przez co przewidziane rozwiązanie będzie nieefektywne.

Jednocześnie **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska** przeprosiła za nie odniesienie się do uwag przez stronę społeczną co do niektórych stanowisk ze względu na ogromny nakład pracy i nadzór nad również innymi toczącymi się pracami legislacyjnymi.

Następnie **Pani Ministra** wskazała na konieczność stworzenie regulacji zgodnej z aksjologią wyznaczoną przez Komitet oraz Konwencję. Kończąc poprosiła o zabranie głosu przez Departament, a następnie przez przedstawicieli Komisji.

Głos zabrała **Pani Małgorzata Sieńko Dyrektor Departamentu Legislacji Prawa Cywilnego i Gospodarczego**. Swoją wypowiedź rozpoczęła od wskazania na brak jakiegokolwiek sygnału ze strony społecznej, pomimo istnienia długiego okresu na ustosunkowanie się co do proponowanego brzmienia regulacji. Pani Dyrektor zaproponowała zgłoszenie uwag przedstawionych przez stronę społeczną na etapie konsultacji międzyresortowych oraz zapewniła o uwzględnieniu uwag w projekcie. Departament wraz z Komisją Kodyfikacyjną przygotowuje projekt wraz ze wskazanymi uwagami i w takim brzmieniu zostanie przedstawiony przez Ministerstwo.

Następnie **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska** wyjaśniła, że strona społeczna od początku wykazywała sprzeciw wobec uwzględnienia orzeczenia lekarskiego w procedurze.

Ponownie odezwała się **Pani Małgorzata Sieńko** wskazując na problematykę zastąpienia orzeczenia lekarskiego weryfikowalną oceną innego podmiotu.

W dalszej kolejności głos zabrała członkini Komisji Kodyfikacyjnej **Pani Profesor Marta Romańska**. Przede wszystkim zaznaczyła fakt, że nowa instytucja będzie usytuowana w systemie prawnym, a jej stosowanie i ocena będzie tak naprawdę traktowana jako ta sama instytucja ubezwłasnowolnienia, tylko, że funkcjonująca pod inną nazwą. Według Pani Profesor nie będzie można uzasadnić nowej instytucji nie sięgając po istniejące rozwiązania systemowe i ich porównanie. Następnie Pani Sędzia powróciła do zagadnienia umiejscowienia regulacji w Kodeksie cywilnym lub Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Zaznaczyła, że Kodeks cywilny nie normuje każdej sfery życia tylko stosunki cywilno - prawne oraz status podmiotów w tych relacjach. Podkreśliła jak istotne dla podmiotów jest świadomość z kim i na jakich zasadach mogą dokonywać czynności prawnych. Następnie **Pani Profesor Marta Romańska** wskazała, że nieprawdą jest jakoby Kodeks rodzinny i opiekuńczy dotyczył tylko relacji rodzica z dzieckiem. Poczynając od instytucji małżeństwa, która nie dotyczy ani dziecka ani rodzica, a dotyczy osób, które realizują się poprzez zawarcie małżeństwa z drugą osobą.

W toku wypowiedzi **Pani Profesor Marty Romańskiej**, swoje spostrzeżenia wypowiedział również **Pan dr Maciej Domański** podkreślając, że umiejscowienie prawa opiekuńczego oraz kurateli w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym jest wyraźnym podkreśleniem tego, że prawo opiekuńcze oraz kuratela nie są prawem rodzinnym, a normują prawo osobowe, poszerzając jednocześnie zakres normowania kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Dalej ciągnąc swoją wypowiedź **Pani Profesor Marta Romańska** wskazała, że powodem takiego unormowania wskazanych wyżej regulacji jest postulowana w legislacji kodyfikacja systemu prawnego, a nie jego dekodyfikacja. Kontynuując swój wywód **Pani Profesor Marta Romańska** podkreśliła, że celem prawa opiekuńczego nie jest w żadnym wypadku sprowadzenie osoby chronionej do roli dziecka, a postępowanie w tych sprawach nie ma charakteru stricte kontradyktoryjnego. Kodeks cywilny zaś służy obrotowi między równorzędnymi podmiotami, a sąd po wydaniu wyroku nie kontroluje sposobu jego wykonania. Taka sytuacja w przypadku osób wymagających wsparcia nie jest dobrym rozwiązaniem i wymaga więcej działań podejmowanych przez sąd ex officio. Taka rola przypada właśnie sądom rodzinnym. Następnie **Pani Doktor Profesor Marta Romańska** odniosła się do postulatów strony społecznej dotyczących wyeliminowania z procedury udziału lekarza. Według Pani Profesor nieracjonalne jest pozostawienie całościowej oceny tylko sędziemu cywilnemu, który nie specjalizuje się w sprawach wymagających fachowej wiedzy medycznej i nie ma koniecznego wycucia. Według Pani Profesor celem szkolenia sędziów rodzinnych i ich specjalizowanie w tych sferach jest po to aby właśnie w tych dziedzinach orzekali. Celem nowej regulacji według **Pani Profesor Marty Romańskiej** ma być sprawność systemowa i skuteczne działanie wprowadzonych norm. System wspieranego podejmowania decyzji ma pomóc rzeczywiście osobom tej pomocy potrzebującym, a nie być tworem tylko pięknie brzmiących idei.

Następnie głos zabrał **Pan Michał Kubalski z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich**. Odniósł się do źródeł powołania zespołu jakim nie jest zmiana nazewnictwa, a doprowadzenia systemu do stanu zgodności z ratyfikowaną przez Polskę umową międzynarodową jaką jest Konwencja o Prawach osób z niepełnosprawnościami. Celem tej zmiany jest wyodrębnienie spraw dotyczących osób z niepełnosprawnościami od prawa rodzinnego i opiekuńczego, odmedykalizowanie tej procedury oraz pozostawienie większej decyzyjności stronie społecznej. **Pan Michał Kubalski** dalej kontynuował, że celem jest przywrócenie podmiotowości osobom aktualnie ubezwłasnowolnionym. Podkreślił, że chodzi o całą zmianą paradygmatu myślenia o osobach z niepełnosprawnością. Zazaczył, że medykalizacja i takie jest też stanowisko strony społecznej oraz RPO, nie jest kierunkiem zmian przez nie aprobowanym.

Kolejną osobą która zabrała głos był **Pan Doktor Krzysztof Kurowski** reprezentujący stronę społeczną. W pierwszym miejscu podziękował **Pani Profesor Marcie Romańskiej** za jej wypowiedź, następnie przeszedł do klaryfikacji swojego poprzednio wyrażonego stanowiska. Strona społeczna opowiada się za umiejscowieniem regulacji wspieranego podejmowania decyzji w Kodeksie cywilnym ze względu na brzmienie Konwencji, która mówi o wspieraniu osób z niepełnosprawnością, a nie o roztaczaniu opieki nad nimi. Umiejscowienie w prawie opiekuńczym dla strony społecznej jest nie do zaakceptowania, Konwencja albowiem wyraźnie odchodzi od stosowania opieki nad osobami niepełnosprawnymi na rzecz ich wspierania. Pan Doktor potwierdził zrozumienie argumentacji Komisji Kodyfikacyjnej o chęci pozostawienia

Kodeksu cywilnego, jako aktu nieprzeregulowanego, jednak uważa, że to będzie to lepsze rozwiązanie niż umiejscowienie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Dalej **Pan Doktor Krzysztof Kurowski** kontynuował, mówiąc o poszanowaniu argumentów Komisji Kodyfikacyjnej, jednak zachęcając do wyjścia z modelu opiekuńczego i może znalezienia trzeciego rozwiązania. Model opiekuńczy jest wyraźnie odrzucony przez Konwencję w komentarzu pierwszym do artykułu 12 tejże Konwencji.

Następnie **Pan Doktor Krzysztof Kurowski** poruszył kwestię oceny sytuacji przez sąd, który będzie potrzebował ekspertyz biegłych, niekoniecznie jednak biegłych z zakresu medycyny.

W dalszej kolejności głos został udzielony członkini Komisji Kodyfikacyjnej **Pani Profesor Marcie Romańskiej**. Pani Profesor zwróciła się z zapytaniem również do biura RPO czy umiejscowienie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym działu o nazwie wspieranie osób z niepełnosprawnością spowoduje odebranie podmiotowości osobom z niepełnosprawnościami.

W odpowiedzi **Pan Michał Kubalski z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich** wskazał, że nazewnictwo jest istotne i takie umiejscowienie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym będzie miało negatywny efekt względem ujęcia podmiotowości prawnej osób z niepełnosprawnościami.

Ponownie głos zabrała **Pani Profesor Marta Romańska** mówiąc, że w jej ocenie ujęcie takie jest neutralne. Następnie zadała kolejne pytanie czy zmiana nazwy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego np. na kodeks osobowy spowoduje, że odbiór umiejscowienia w tym kodeksie będzie inny.

Ponownie odpowiedział **Pan Michał Kubalski** wskazując, że na posiedzeniu jest obecna Przewodnicząca Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego i warto uwzględnić jej stanowisko.

Następnie głos zabrała **Pani Profesor Marta Romańska**, która zaznaczyła, że najważniejsza jest materia zawarta w tym kodeksie. Wskazała, że w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym jest np. regulowana kwestia ustanowienia kuratora dla osoby nieobecnej.

Swoje uwagi wyraził również **Pan Profesor Wojciech Kocot**, który powiedział, że przez wiele lat to sądy rodzinne ustanawiały kuratora dla spółek przez co zakres tej materii potrafi być mocno zróżnicowany i odbiegający od nazwy kodeksu.

Głos zabrała **Pani Ministra Zuzanna Rudzińska-Bluszcz** wskazując, że zmiany legislacyjne mają również wymiar symboliczny odcinający się od wieloletniej dyskryminacji osób z niepełnosprawnością. W toku wypowiedzi Pani Ministra **Pan Profesor Wojciech Kocot** potwierdził, że część rozwiązań będzie uregulowana w Kodeksie cywilnym m.in. w zakresie kuratora reprezentującego.

Następnie wypowiedziała się **Pani Profesor Marta Romańska**, wskazując, że sprawy z zakresu prawa osobowego, często ze względu na konieczność szybkości postępowania, nie mogą być umiejscowione w Kodeksie cywilnym. W takich sprawach, ze względu na ich specyfikę, mamy do czynienia z inną formułą sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Pani Doktor zaznaczyła, że rozumie argumenty przemawiające za odmedykalizowaniem całej procedury. Następnie zapytała o ustawę o zawodzie psychologa i rolę tego zawodu w przypadku orzekania bez udziału lekarzy.

W dalszej kolejności głos zabrał **Pan Profesor Wojciech Kocot**, który wskazał na trzecie rozwiązanie jakim jest uregulowanie kurateli w odrębnej ustawie i który w jego odczuciu mogłoby zadowolić stronę społeczną, mimo pewnej dekompozycji systemowej. Następnie wskazał, że za zmianą stoi głębsza idea jakim jest zmian Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w celu jej ucywilizowania. Ponownie wskazał, że uregulowanie w Kodeksie cywilnym kurateli będzie bardzo szczegółowe i nie do zaakceptowania. Oddzielna ustawa może jednak spotkać się z krytyką doktryny.

Do wypowiedzi ustosunkowała się **Pani Profesor Maria Boratyńska**. Pani Profesor w pierwszym miejscu zaznaczyła zrozumienie dla twierdzeń **Pani Profesor Marty Romańskiej**, o zupełnie odmiennym charakterze sędziów sądów rodzinnych od sędziów sądów cywilnych. Jednocześnie Pani Profesor wykazując zrozumienie dla strony społecznej zaproponowała rozwiązanie w którym częściowo nowa regulacja znajdzie odzwierciedlenie w Kodeksie cywilnym, odsyłając jednak szczegółowe zagadnienia do innego aktu normatywnego.

Do tej propozycji odniosła się **Pani Dyrektor Departamentu Legislacji Prawa Cywilnego Małgorzata Sieńko**, która wskazała, że tożsame rozwiązanie zaproponowała Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego.

Dalej kontynuowała **Pani Profesor Maria Boratyńska**, która zaproponowała brzmienie regulacji mającej znaleźć się w Kodeksie cywilnym, który podkreśla autonomię decyzyjną osób z niepełnosprawnościami. Rozwiązanie to ma godzić interesy strony społecznej oraz Komisji Kodyfikacyjnej. Szczegółowe normy mają być jednak odesłane do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Następnie wypowiedział się **Pan Michał Kubalski z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich**, który chciał poznać stanowisko Przewodniczącej Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego co do proponowanych zmian. Jednocześnie Pan Michał Kubalski wskazał, że ustanowienie kuratora dla osoby nieobecnej jest uregulowane zarówno w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym jak i w Kodeksie postępowania cywilnego, dlatego umiejscowienie danej regulacji ma charakter płynny. **Pan Michał Kubalski** wskazał na konieczność konsultacji obu Komisji co do uzgodnienia zakresu unormowania ustanowienia kuratora w obu wspomnianych aktach normatywnych.

W dalszej kolejności głos zabrał **Pan dr Maciej Domański**, który wskazał na to, że Konwencja nie determinuje miejsca regulacji tylko jej standard. Następnie Pan potwierdził zrozumienie dla stanowiska obu stron. Kontynuując swoją wypowiedź **Pan dr Maciej Domański** zwrócił

uwagę na odmienną stylistykę Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, dopatrując właśnie w tym kodeksie miejsce na wyrażenie pewnych wartości założeń, możliwości wprowadzenia klauzul generalnych co umożliwi sądom przy orzekaniu uwzględnienie również elementów pozaprawnych. Według Pana Doktora Kodeks cywilny ma charakter bardziej techniczny mający za przedmiot sprawy o charakterze majątkowym, zaś przedmiot regulacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ma charakter niemajątkowy. Ta odmienność przedmiotu normowania doprowadziła do wydzielenia Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z Kodeksu cywilnego.

Następnie **Pan dr Maciej Domański** podnosząc już wcześniej zgłoszoną uwagę na temat dyskryminacyjnego charakteru instytucji ubezwłasnowolnienia wskazał na fakt, że obecnie istniejąca regulacja jest unormowana właśnie w Kodeksie cywilnym, przez co wcześniej podnoszone argumenty przeciwko regulacji w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym można przenieść na argumentację sprzeciwiającą się unormowaniu w Kodeksie cywilnym. W dalszej kolejności Pan Doktor zaznaczył, iż mimo zmiany prawnej sytuacja osób których będą dotyczyło postępowania wcale się nie zmieni znacząco i mimo rozszerzenia regulacji o pewne nowe stany faktyczne, to problem cywilny będzie tożsamy, polegający na ustanowieniu pełnomocnika dla osób, które nie mogą samodzielnie złożyć oświadczenia woli. Następnie Pan Doktor podniósł wątpliwości co do brzmienia art. 543 indeks 8, gdzie wymienioną przesłanką ustanowienia kuratora są zaburzenia psychiczne, przez co osoby z innymi niepełnosprawnościami zostają wyłączone z obowiązywania tej normy prawnej. Na koniec Pan doktor stwierdził, że istnieją argumenty zarówno systemowe jak i merytoryczne do umiejscowienia nowej regulacji w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz podziękował.

Kolejną osobą, która wypowiedział się w trakcie posiedzenia była **Pani Profesor Magdalena Szafranek**. Na początku zaznaczyła zrozumienie dla argumentacji Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego o chęci uniknięcia przeregulowania, a także podkreśliła istotę nowej regulacji, która ma być stosowana na przyszłe lata. Wyrzuciła jednak swoje wątpliwości co do umieszczania norm, które nie przystają do Kodeksu cywilnego w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Następnie potwierdziła, że sędziowie rodzinni są wyspecjalizowani w zakresie orzekania w sprawach znajdujących się w tym kodeksie, którego rodzajowe spektrum jest bardzo zróżnicowane, jednak Pani Magdalena Szafranek postuluje nie obciążanie sędziów rodzinnych kolejnym rodzajem spraw.

Do tej wypowiedzi odniosła się **Pani Profesor Marta Romańska**, która zapytała o zdanie **Pani Profesor Magdaleny Szafranek**, czy to sędziowie cywilni czy rodzinni będą bardziej kompetentni w zakresie orzekania m.in. w sprawach o przymusowym leczeniu?

Ponownie zabrała głos **Pani Profesor Magdalena Szafranek**, która oczywiście potwierdziła, że sędziowie cywilni nie będą tak kompetentni, jednak zagadnieniem budzącym u Pani Profesor największe wątpliwości była kwestia wpisania każdej regulacji nie przystającej do Kodeksu cywilnego w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

W następnej kolejności swoje spostrzeżenia przedstawiła **Pani Profesor Maria Boratyńska**. Pani Profesor zaznaczyła, że założeniem umiejscowienia w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym systemu wspierania osób z niepełnosprawnościami jest przekazanie tych spraw w ręce osób w tym wyspecjalizowanych. Przekazanie kwestii szczególnych znajdzie odzwierciedlenie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, ogólne przepisy zaś zostaną umiejscowione w Kodeksie cywilnym, podobnie jak uregulowana jest hipoteka jako ograniczone prawo rzeczowe w Kodeksie cywilnym a jej uszczegółowienie w odrębnej ustawie.

Kolejną osobą, która zabrała głos była **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska**. Wskazała, że zagadnienie orzekania w omawianych sprawach dotyczy każdego sędziego, ponieważ nie będzie możliwe wyodrębnienie takiej grupy sędziów, która będzie miała do tego wyłączną kompetencję. Następnie Pani Doktor wskazała czym zajmować się będą kuratorzy wspierający i reprezentujący. Ich zadania polegają na pomocy w zakresie dokonywania czynności prawnych, a nie w codziennym życiu osobistym. Kompetencje kuratorów dotyczą zagadnień uregulowanych w Kodeksie cywilnym, co powoduje, że problem orzekania wobec osób z niepełnosprawnościami dotyczy wszystkich sędziów.

Następnie na prośbę **Pani Zuzanny Rudzińskiej-Bluszcz**, **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska** ustosunkowała się do zagadnień wcześniej omawianych na posiedzeniu w zakresie powoływania biegłych przez sąd. Wskazała, że jeżeli sąd będzie potrzebował pomocy biegłego psychiatry to będzie mógł go powołać, jednak założeniem strony społecznej jest konieczność wzięcia pod uwagę przez sąd zdania kadry, która na co dzień roztacza opiekę nad osobą z niepełnosprawnością. Zaznaczyła, że osoby objęte procedurą mają zwykle obfitą dokumentację medyczną gdzie znajduje się wcześniej wyrażona opinia biegłego psychiatry. Również wskazała na relewancję nazewnictwa i dopasowanie go do międzynarodowych standardów, co uzasadnia nie stosowanie już pojęcia zaburzenia psychiczne, a niepełnosprawność psychospołeczna albo ograniczenia psychospołeczne. Następnie wyraziła wątpliwości do sytuacji gdy nie zostaną stwierdzone przez biegłego lekarza psychiatry żadne zaburzenia psychiczne, czy spowoduje to, że osoba, której dotyczy postępowanie zostanie bez wsparcia.

Do przedstawionych uwag odniosła się **Pani Dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego Małgorzata Sieńko**. Wskazała, że podstawy ustanowienia kuratora stanowią pewną gwarancję dla osób z niepełnosprawnościami, aby decyzja sądu nie zależała tylko od uznania sędziego. Badanie nie ma na celu zdiagnozowanie osoby objętej postępowaniem, zaś sam sędzia nie ma wiedzy co do fachowego czytania opinii medycznych. Obecność lekarza w procedurze ma służyć uświadomienia sędziego o tym jaki wpływ ma stwierdzony stan zdrowia na codzienne funkcjonowanie.

W tym momencie włączyła się **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska**, która na bazie zdobytych doświadczeń zaznaczyła, że obecna praktyka jest odmienna, ponieważ lekarze nie wskazują na skutki w codziennym funkcjonowaniu.

Następnie **Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko** ponownie podejmując wątek wskazała, że niemożność jednego lekarza co do stwierdzenia stanu zdrowia nie zwalnia sądu od poszukiwania specjalisty, który będzie w stanie to ocenić, przez co wesprze sędziego w podjęciu decyzji. Wskazała, że obowiązek sięgnięcia po opinię biegłego ustanawia pewien minimalny standard. Następnie Pani Dyrektor zaznaczyła, że pojęcie funkcjonowania użyte wcześniej przez Panią Doktor Monikę Zimę-Parjaszewską, jest bardzo szerokie i aktualnie nie ma znaczenia normatywnego, które zostanie wypracowane przez sądy w przyszłości. Dalej kontynuując wskazała, że zbyt ogólne sformułowania mogą prowadzić do pewnych niebezpieczeństw i być zbyt szeroko stosowane. Dalej zaznaczyła, że sądy na gruncie obowiązujących przepisów będą mogły zwrócić się o opinię do specjalistów.

Następnie głos zabrał **Pan dr Maciej Domański**, który potwierdził, że obowiązek wydania opinii stanowi pewną gwarancję systemową, a ustanowienie pełnomocnika na podstawie bardzo niedookreślonej przesłanki praktycznie bez przeprowadzenia postępowania dowodowego może doprowadzić do pokrzywdzenia wielu osób. Wskazał, że praktyka sądowa może być różna, dlatego obowiązek zasięgnięcia opinii zobliguje sędziów do posilkowania się wiedzą specjalistów.

Następnie wypowiedział się **Pan Franciszek Dąbrowa asystent Pani Ministry**, który wskazał, że przy zmianie aksjologii systemu normalne są pewne konflikty występujące w jego ramach, co powoduje, że część rozwiązań, opartych na innym regulacjach aktualnie zmienianych przestaje prawidłowo funkcjonować. Według Pana Franciszka Dąbrowy niepożądanym zjawiskiem jest rozwiązywanie tych konfliktów poprzez powrót do tych starych wcześniej funkcjonujących rozwiązań, ponieważ w rzeczywistości jedyna zmiana systemowa jaka nastąpi to zmiana semantyczna, a nie paradygmatu myślenia o osobach z niepełnosprawnością. Pod koniec wypowiedzi Pan Franciszek Dąbrowa zwrócił się do **Pani Profesor Marty Romańskiej** gdzie ona widzi łącznik między nową regulacją, a Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym, skoro jego zdaniem funkcja kuratora polega na zapewnieniu pewności obrotu cywilnoprawnego, a więc jest nierozzerwalnie związana z Kodeksem cywilnym.

W odpowiedzi **Pani Profesor Marta Romańska** wskazała, że czynność prawna osoby z niepełnosprawnością jest jej czynnością, ponieważ jest takim samym podmiotem stosunków cywilnych jak każdy inny. Dokonanie czynności przez osobę nieposiadającą kuratora reprezentującego jest jej własną czynnością. Z perspektywy obrotu prawnego to ta osoba jest stroną stosunku prawnego i uczestniczy w ewentualnym sporze, a nie kurator wspierający. Następnie Pani Profesor podkreśliła jak istotna jest z perspektywy obrotu i Kodeksu cywilnego osoba kuratora reprezentującego, który dokonuje czynności na rachunek osoby z niepełnosprawnością, jest to istotne nie tylko dla tej osoby, ale i dla drugiej strony stosunku prawnego. Dlatego Kodeks cywilny znajduje zastosowanie do sytuacji prawnej podmiotów z niepełnosprawnościami, ponieważ uczestniczą one w wymianie dóbr i usług. Pani Profesor wskazała, że dóbr niemajątkowych w Kodeksie cywilnym dotyczą tylko przepisy artykułów 23,24,445,448. Kodeks cywilny jest prawem wymiany dóbr i usług. Kontynuując **Pani Sędzia**

Marta Romańska wskazała, że konsekwencją uznania Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ze względu na nazwę za nieodpowiednie miejsce na nową regulację, to wszystkie stosunki niebędące stosunkami rodzica z dzieckiem jak np. małżeństwo, powinny zostać oddelegowane do innych ustaw. Ciągąc ten wątek Pani Profesor wskazała, że Kodeks rodzinny i opiekuńczy w przeciwieństwie do Kodeksu cywilnego tylko w małym zakresie normuje stosunki majątkowe, a zdecydowana większość regulacji kształtuje stosunki niemajątkowe. Kodeks rodzinny i opiekuńczy jest kodeksem skoncentrowanym na osobie, przesiąknięty wartościami. Kodeks ten jest skoncentrowany na dobru osoby, której dotyczy. Konsekwencją tego jest nałożenia większej ilości obowiązków na organy państwowe oraz uniemożliwienie odmowy pomocy przez organ osobom, których prawo rodzinne i opiekuńcze dotyczy.

Kolejną osobą, która zabrała głos był **Pan Profesor Wojciech Kocot**, który rozpoczął od wskazania kształtu i założeń prawa rodzinnego i opiekuńczego. Pan Profesor zgodził się o nieprzystającym do dzisiejszych wymogów charakterze krio, co doprowadziło do powołania przez Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara odrębnej Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego. Jednak według Pana Profesora to jedyne miejsce gdzie w aktualnie obowiązującym systemie można uregulować system wspieranego podejmowania decyzji. Następnie wyraził swoje zadowolenie z powodu powołania tej Komisji oraz jej składu osobowego. **Kontynuując Profesor Wojciech Kocot** wskazał na konieczność zakończenia zagadnienia warunków formalnych ustanowienia kuratora lub pełnomocnika. Zaznaczył, że początkowo miała to być niezdolność do kierowania własnym postępowaniem, jednak po krytycznych głosach sędziów oraz Komisji, uszczegółowiono tę przesłankę dodając do procedury medyczną ocenę, która jest jedynym kryterium łatwym do uchwycenia, nie będzie jednak w założeniu jedynym warunkiem do orzeczenia ustanowienia kuratora. Następnie **Prof. Wojciech Kocot** wyraził wątpliwości co do określenia zaburzenia psychospołeczne, które swoim zakresem obejmuje również socjopatów, którzy w ocenie Profesora nie kwalifikują się z tego powodu do ustanowienia kuratora. Pan Profesor stwierdził, że takie określenie może być przyczyną pokrzywdzenia niektórych osób. Nieostre pojęcie powoduje niebezpieczeństwo nadużyć. Może być ono wykorzystywane przez grupy przestępcze, opierające swoją działalność na wykorzystywaniu nieświadomości niektórych kategorii osób.

Pod koniec wypowiedzi Pan Profesor wskazał, że przedmiotem dyskusji nie jest zakres kompetencji kuratora, tylko okoliczności jego ustanowienia, warunki uzasadniające objęcie ochroną osoby, której wniosek dotyczy jest istotą problemu. Prawdziwym wyzwaniem jest ustalenie tych kryteriów. Następnie wskazał wnioski, jakie zostały wyciągnięte przez niego oraz Profesora Rylskiego. Jest to fakt, że ustalenie obiektywnych kryteriów akceptowalnych społecznie, nie spowoduje, że osoby z niepełnosprawnościami znikną. Kryteria takie jak niedorozwój umysłowy czy choroba psychiczna, mimo ich obraźliwego charakteru, będą powszechnie używane w ocenie sądowej mimo zmiany przepisów.

W toku wypowiedzi **Pani Sędzia Marta Romańska**, zasugerowała stworzenie listy pojęć, które nie będą miały charakteru obraźliwego.

Głos zabrała **Pani Ministra Zuzanna Rudzińska-Bluszcz**, która zaproponowała użycie sformułowania niepełnosprawność psychospołeczna, która nie jest jednostką chorobową.

Do tego odniósł się **Profesor Wojciech Kocot**, który sceptycznie odniósł się do użycia tego sformułowania w tekście ustawy.

Następnie wypowiedziała się **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska** wskazując, że wątek orzeczeń medycznych w nowoczesnym podejściu występuje, jednak to ocena wpływu czynników środowiskowych na osobę z niepełnosprawnością jest kluczowa i to właśnie ta ocena jest wyznacznikiem poziomu funkcjonowania tej osoby. Sposób w jaki funkcjonuje osoba z ograniczeniami nie będzie wynikał z dokumentów o tej osobie, która bazują na nienowoczesnym podejściu do tej osoby. Następnie Pani Doktor otworzyła klasyfikację ICF wykorzystywaną już przez niektóre polskie Ministerstwa, na bazie której ocena funkcjonowania człowieka jest zgodna ze standardami. Na jej podstawie możliwe jest ustalenie czy dana osoba rozumie konkretną czynność oraz w jakim zakresie potrzebuje wsparcia. Konieczne jest ustalenie obszarów w których dana osoba ma trudności i tam ewentualnie wykorzystanie pomocy kuratora. Następnie Pani Doktor wskazała, że jej poprzednia wypowiedź nie dotyczyła kompetencji kuratorów, ale szukała uzasadnienia na umiejscowienie nowej regulacji w Kodeksie cywilnym. Pani Doktor stwierdziła, że argumenty użyte wcześniej przez **Panią Sędzię Martę Romańską** jednoznacznie przemawiają za umiejscowieniem regulacji właśnie w Kodeksie cywilnym.

Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko zaznaczyła, że według propozycji Komisji Kodyfikacyjnej uregulowanie to jest właśnie w Kodeksie cywilnym.

Ponownie głos zabrała Pani **Doktor Monika Zima-Parjaszewska** wskazując, że sytuacja osób objętych wnioskiem będzie zmienna, oceniana raz na gruncie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a innym razem na gruncie Kodeksu cywilnego. Według Pani Doktor regulacje pozwalające oceniać sytuację tych osób powinny znajdować się obok siebie w celu zapewnienia sędziom ich dogodnego użycia.

Następnie swoje stanowisko przedstawiła **Pani Sędzia Marta Romańska** wskazując, że standard bezpieczeństwa obrotu wymaga umożliwienia uczestnikom możliwość identyfikacji siebie nawzajem, tego z kim mają dokonać czynności prawnej w przypadku posiadania przez stronę kuratora reprezentującego. Ta kwestia musi być absolutnie jasna. Dalej Pani Sędzia wskazała, że planowany jest przepis o charakterze informacyjnym, mówiący o tym, że osoby, które potrzebują innego rodzaju wsparcia korzystają z pomocy kuratora wspierającego, co nie wpływa na ich zdolność do czynności prawnych. To muszą wiedzieć prawnicy, że czynności dokonane nawet wbrew radzie kuratora zachowują swoją ważność oraz skuteczność. Kwestia okoliczności wyboru odpowiedniego kuratora dotyczy jednak sfery niematerialnej, wartości jaką jest człowiek oraz jego różnych sytuacji życiowych.

Dalej wypowiedziała się **Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko**, która chciała poznać stanowisko **Pani Doktor Moniki Zimy-Parjaszewskiej** co do propozycji umiejscowienia przepisów w

Kodeksie cywilnym rzutuujących na wykładnię i stosowanie przepisów dotyczących instytucji wspieranego podejmowania decyzji, zaproponowaną przez **Panią Profesor Marię Boratyńską**.

Pani Doktor wskazała, że zaproponowana norma jest niewystarczająca w zakresie wpływu na wykładnię oraz rozumienia celu i założeń wspomnianej instytucji. Samo poszanowanie autonomii woli przez kuratora nie spełnia oczekiwań strony społecznej.

Następnie **Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko** wskazała, że projekt ewaluuje na etapie konsultacji międzyresortowych i dopóki nie zostanie podjęta na tym etapie decyzja co do umiejscowienia regulacji to prace nie będą dalej procedowane.

Głos zabrał **Pan Doktor Krzysztof Kurowski** zadając pytanie, że nie wie na jaki temat jest prowadzona dyskusja skoro wszyscy się zgadzają, że kurator reprezentujący w całości ma być uregulowany w Kodeksie cywilnym. Pan Doktor zaznaczył, że w takim przypadku szczegółowość uregulowania stronie społecznej, którą reprezentuje nie przeszkadza. Uregulowanie instytucji ustanowienia kuratora doprowadzi do niespójności systemowej. Zadaniem kuratora wspierającego jest po prostu wspieranie osoby w dokonywaniu czynności i być może nie będzie wymagał tak szczegółowej regulacji jak instytucja kuratora reprezentującego. Wskazał, że jak już wcześniej wspomniała **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska**, że istnieje międzynarodowa klasyfikacja ICF, która jest przyjęta i uznawana gdzieś w Polsce. Pan Doktor zaproponował wykorzystanie wspomnianej klasyfikacji w Kodeksie postępowania cywilnego i na jej podstawie ustalić odpowiednie pojęcie. Atutem takiego rozwiązania będzie zapewnienie spójności prawa, ponieważ inne Ministerstwa już wykorzystują wspomnianą klasyfikację. Pan Doktor stwierdził, że nie może teraz na szybko przedstawić propozycji brzmienia tego pojęcia, jednak w ciągu kilku dni byłoby to możliwe.

Następnie wypowiedział się **Pan Michał Kubalski z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich**. Według **Pana Michała Kubalskiego** łącznikiem i podstawową przesłanką umiejscowienia nowej instytucji w Kodeksie cywilnym, jest już uregulowana w tym kodeksie kwestia zdolności do czynności prawnych oraz przedstawicielstwo. Dlatego zdaniem Biura RPO i strony społecznej miejsce tych przepisów jest w Kodeksie cywilnym. Także kurator wspierający jest jak wskazał **Doktor Krzysztof Kurowski** sposobem wykonywania zdolności do czynności prawnej. Propozycją Pana Kubalskiego jest przyjęcie do tej pory proponowanego sposobu procedowania i włączenie go do Kodeksu cywilnego. Na koniec podziękował.

Ponownie wypowiedziała się **Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko**. Wskazała, że ten projekt jest w takim charakterze przyjęty i podlega zgłaszaniu uwag, a dyskusja dotyczy tak naprawdę rozwiązania już funkcjonującego.

Dalej wypowiedziała się **Pani Sędzia Marta Romańska**. Poprosiła o postawienie się swoich przedmówców w sytuacji osoby chcącej zawrzeć umowę z osobą z pewną niepełnosprawnością, która posiada kuratora reprezentującego i następnie zapytała z kim dokonaliby takiej hipotetycznej czynności.

W odpowiedzi **Pan Michał Kubalski** zaznaczył, że rozumie dane zagadnienie.

Dalej Pani Sędzia zadała kolejne pytanie. Wskazała, że patrząc przez pryzmat użytego wcześniej pojęcia odnoszącego się do kuratora wspierającego, jako osoby pomagającej w wykonywaniu zdolności do czynności prawnych, to z kim w sytuacji hipotetycznego zawierania umowy, jej przedmówcy dokonali by tej czynność. Czy byłaby to osoba z niepełnosprawnością czy z jej kuratorem.

Pan Michał Kubalski wskazał, że przedmiotem ich zainteresowania byłaby decyzja osoby z niepełnosprawnością. Rolą kuratora ma być wyjaśnienie treści zawieranej umowy oraz jej konsekwencji osobie z niepełnosprawnością. Jego zadaniem nie jest wyrażanie opinii co do tego czy dana osoba ma czy nie ma zawierać konkretnej umowy. Umowa jest zawierana z osobą z niepełnosprawnością i to z nią druga strona ma rozmawiać, chyba, że na podstawie autonomicznej woli osoby niepełnosprawnej poprosi ona o pomoc kuratora.

Pani Sędzia Marta Romańska wskazała, że postąpiłaby dokładnie tak jak w poprzedniej wypowiedzi wskazali przedmówcy. Zaznaczyła, że w takich okolicznościach umiejscowienie roli kuratora wspierającego w Kodeksie cywilnym ma sens, ponieważ dotyczy zagadnienia reprezentacji przy dokonywaniu czynności prawnych. Kwestia zaś ewentualnych pretensji co do złego doradzenia przez kuratora i wynikających z tego powodu roszczeń będzie uzależniona od treści stosunku między nim, a osobą z niepełnosprawnością. Przypomina to rozwiązanie przyjęte przy pełnomocnictwie gdzie to treść umowy pełnomocnictwa decyduje o zakresie i rodzaju potencjalnych roszczeń.

Dalej wypowiedziała się **Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko**, która stwierdziła, że dzisiejszy przedmiot dyskusji posiedzenia będzie zagadnieniem omawianym również na dalszych etapach procesu legislacyjnego. Wskazała, że przyjęcie na posiedzeniu referowanych 3 regulacji pozwoli na wpisanie projektu dot. kwestii intertemporalnych do wykazu prac legislacyjnych. Następnie zwróciła się do strony społecznej czy projekt akceptowalny byłby jeśli pominięta zostałyby w nim kwestia obserwacji, zaznaczając jednak, że dalej podlegał on będzie różnym zmianom i będzie istniało forum do dyskusji.

Ponownie swoje stanowisko wyraziła **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska**, która odmówiła akceptacji takiego rozwiązania, ponieważ mimo usunięcia obserwacji, dalej procedura ta byłaby zmedykalizowana na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego. W zakresie norm intertemporalnych oraz pełnomocnictwa rejestrowanego strona społeczna wyraża zgodę na takie brzmienie przepisów.

Pani Dyrektor Małgorzata Sieńko zapytała czy ktoś zgłasza zastrzeżenia, jeśli nie to możliwe będzie przyjęcie przez aklamację tych 2 zaakceptowanych projektów z pominięciem kwestii Kodeksu postępowania cywilnego.

Głos zabrała **Pani Profesor Marta Romańska**, która podkreśliła, że Komisja jest nastawiona ugodowo. Następnie zwróciła się z zapytaniem do strony społecznej jakie kategorie kryją się pod pojęciem niepełnosprawności psychospołecznej.

Swoje stanowisko wyraziła **Pani Ministra Zuzanna Rudzińska-Bluszcz**, która zaproponowała zorganizowanie spotkania w mniejszym gronie, gdzie byłaby omawiana kwestia oceny funkcjonowania ICF i wpływu na system materii prawa cywilnego. Kontynuując, Pani Ministra zaznaczyła doniosłość opracowywanych zmian. Następnie podziękowała bardzo za dzisiejsze posiedzenie.

Następnie wypowiedziała się **Pani Doktor Monika Zima-Parjaszewska**, która powołując się na stanowisko komitetu wskazała, że wsparcie kuratora reprezentującego może być bardzo różne, ponieważ może on tłumaczyć treść, skutki oraz ewentualne błędy danej czynności prawnej dlatego zasadne jest włączenie tej materii do Kodeksu cywilnego.

Termin następnego posiedzenia nie został ustalony.

Następnie **Pani Małgorzata Sieńko** zamknęła szóste posiedzenie Zespołu.

Protokół został sporządzony przez sekretarza Zespołu Annę Kitowską.

sekretarz Zespołu

PODSEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
przewodnicząca Zespołu

Załączniki:

Załącznik nr 1 Skład Zespołu wraz ze zgłoszonymi zastępstwami w pracach Zespołu przez upoważnionych przedstawicieli;

Załącznik nr 2 Lista ekspertów zaproszonych na szóste posiedzenie Zespołu (27 czerwca 2024 r.);

Załącznik nr 3 Lista obecności;

Załącznik nr 4 Porządek szóstego posiedzenia;

Załącznik nr 5 Prezentacja projektów DLPC na posiedzenie Zespołu.